

**ОСОБИСТІТЬ У ЖИТТЄВИХ СИТУАЦІЯХ:
СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ
ТА НАЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ
(PLSWTNP)**

МАТЕРІАЛИ

Всеукраїнської науково-практичної конференції
(з міжнародною участю)

22 травня 2020 р.

м. Київ

підготовка здобувачів вищої освіти : затверджене Наказом Міністерства освіти і науки України № 977 від 11.07.2019 р. URL: <https://goo.su/12sl> (дата звернення: 18.05.2020 р.).

2. Річний звіт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти за 2019 рік / за заг. ред. проф. Сергія Квіта. К.: Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, 2020. URL: <https://goo.su/189s> (дата звернення: 18.05.2020 р.).

Н. О. Довгань

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВАЛІДНОСТІ ЕМПІРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЇ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ПОКОЛІНЬ

Для обґрунтування достовірності вибору методів текст / контекстуального аналізу емпіричного дослідження психології соціокультурної взаємодії поколінь були визначені процедури контролю загроз валідностей, конкретизовані відповідно зв'язків практики якісних психологічних досліджень з методологічними питаннями вибору науково-дослідних парадигм. Тобто, здійснено конструювання дослідження конгруентного якісної методології та засобам контролю інтерпретацій –показникам *якості*.

На підставі того, що досягнення об'єктивності соціокультурного поколінного дослідження стає можливим за умовою аналізу акторів як текст / контекстуальних самостійних суб'єктів, підбір відповідних методів дослідження спрямовувався на вирішення завдання щодо відображення сутності поколінних проявів і досягнення репрезентативності обраних діагностичних процедур. Адже, в межах емпіричної методології досягнення валідності досліджень полягає у достовірних аналітичних умовиводах та загальних підсумках інтерпретацій даних, і, в той же час, подоланні *загроз*, що приводять до викривлення емпіричних узагальнень. Мова йде про запобігання альтернативним, але не достовірним інтерпретаціям отриманих даних та виокремленні загроз причинно-наслідкових пояснень [1, с. 221].

Крім того, необхідно визнати, що не існує процедур, що забезпечують стійку, системну валідність результатів дослідження [3, с. 9-24], але отримана цілісність інтерпретації, конгруентна контекстуальним вимогам пошуку і меті дослідження стає реалістичною достовірністю, такою, що притаманна не процедурам, використовуваним для її створення і перевірки, але взаємозв'язана з розумінням речей, для яких вона призначена. Тому, як зазначає J. Maxwell, *розуміння* (understanding) й стає більш фундаментальним

концептом для якісного дослідження ніж обґрунтованість. Переформулюючи класифікацію достовірності в якісних дослідженнях, J. Maxwell вибудовує типологію категорій валідності відповідно розуміння того, як якісні дослідники дійсно думають про достовірність; працюють з уявленнями про дійсність; утворюють «теорію у використанні» [2, с. 279-300]. Тим самим, у наголошенні на вибірковості описів, що заслуговують на довіру, і зведенні обґрунтованості лише до форми системної процедури звітування-узагальнення (account), було акцентовано, що не існує можливості виходу за межі власного досвіду, але є доцільним використання існуючих дієвих споріднених поглядів – аналізу реальності з різних кутів зору. У конструюванні категорій валідності (в рамках критичного реалізму R. Bhaskar; D. Campbell; M. Hammersley; P. Manicas; H. Putnam; соціальної теорії T. Cook & D. Campbell, J. Kirk & M. Miller, F. Erickson, W. Runciman, A. Kaplan) J. Maxwell враховує утопічність існування істинного знання про реальність і відповідно, відсутність незалежної зразковості для здійснення порівняльного аналізу. У той же час, презентує концептуальну незалежність від тенденцій до абсолютизації висновків і проголошує відносність валідності на підставі відносності розуміння реальності дослідниками. За означеними позиціями J. Maxwell формулює валідність, як тип розуміння, що представлено п'ятьма категоріями, які мають відношення до якісних досліджень, і п'ять відповідних типів достовірності, які використовують дослідники, що дотримуються якісної методології. А саме: *описову достовірність* (as descriptive validity), *інтерпретативну достовірність* (interpretive validity), *теоретичну достовірність* (theoretical validity), *узагальненість* (generalizability) і *оціночну достовірність* (evaluative validity) [2, с. 283]. У дослідженні соціокультурної взаємодії агрегованих акторів запропоновані J. Maxwell категорії були використані для забезпечення валідності результатів психологічного аналізу. Адже покоління не мають чітких меж часу і простору життя, віку, соціокультурного стилю, правил життєдіяльності, презентують несхожі картини світу і відносно, нестійке, нешаблонне сприймання один одного. Тому, саме означені категорії валідності, що не мають чіткого розмежування і ієрархічного обмеження, були обрані основою забезпечення якості пізнання предмету багатогранного, соціокультурно нестійкого, відносного у континуальності часопростору.

Література:

1. Maxwell J. A. *Qualitative Research Design: An Interactive Approach* <https://www.researchgate.net/publication/43220402>
2. Maxwell J. A. (1992). Understanding and Validity in Qualitative Research. *Harvard Educational Review*, 62:3, pp. 279-300.
3. Phillips D. C. (1987). Validity in qualitative research: Why the worry about warrant will not wane. *Education and Urban Society*, 20, 9-24.

О. Б. Дубчак

МОТИВАЦІЙНІ АСПЕКТИ НАРКОЗАЛЕЖНИХ В СИТУАЦІЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

Проблема залежності тісно пов'язана з порушенням емоційної сфери клієнтів. Особи з наркотичною залежністю не можуть конкретизувати поняття „хорошого” життя на відміну від чіткої деталізації „поганого життя”, пов'язаного із невживанням психоактивних речовин. Крім того, в них присутня установка на невдачі у вирішенні власних проблем, що є причиною вкрай низької самооцінки. Тому одним із завдань в процесі реабілітації є формування позитивного образу майбутнього в осіб з наркотичною залежністю.

Наркотична залежність – це поведінковий синдром з домінуванням потягу до отримання наркотиків та їх споживання в мотивації особистості, що зумовлений значними порушеннями у психосоціальному розвитку людини. Наркотична залежність характеризується: втратою контролю над вживанням; амбівалентним ставленням до наркотиків; труднощами в емоційній саморегуляції; нестійкою самооцінкою; стійкістю до реабілітаційних втручань, частих рецидивів; негативними соціальними наслідками.

Проблема залежності може вирішуватись тільки за умови бажання людини, тобто необхідний мінімальний рівень її мотивації. Таким чином, однією з найголовніших задач реабілітації є створення умов для посилення мотивації залежного до змін. Особистісні характеристики осіб, що є залежними значно впливають на мотиваційні процеси щодо змін, адже такі конструкти як самооцінка, впевненість у собі, локус контролю визначають, якими будуть установки людини не тільки щодо реабілітації, але й до своєї спроможності змінюватися. Отже, для того, щоб дійсно впливати на такі процеси як готовність людини до змін, а не тільки на технічну спроможність